

7. ISTEN BEMUTATKOZIK MÓZESNEK

(2Móz 3,1–15)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

PÁKOZDY, L. M., Bibliaiskola, Budapest 2007.

OTTO, R., A szent, Budapest 2001.

TÓTH, K., Mózes öt könyvének magyarázata. in: JK, Budapest 1995.

Magyarázatos Biblia, Budapest 1997.

BARTHA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

MOLNÁR, J., Állj meg a hegyen! Kolozsvár 2012.)

Mózes kiválasztása Isten üdvözítő tervének a része. Kiválasztottságának jele volt, hogy különleges körülmények között menekült meg születése után a haláltól, és különleges körülmények között nevelkedett. Bár a „fáraó lányának fia” pozíció magasságából hirtelen nincstelenné vált, megtapasztalta, hogy Isten továbbra is gondoskodik róla, amikor otthont kapott és egy újabb család tagjává vált, majd saját családot alapított. Bár fizikálisan eltávolodott a néptől, Isten lépésről lépésre a szabadítást készítette elő. Isten tervében az egyiptomi fogságból való szabadítás vezetője Mózes volt, aki különleges körülmények között bízott meg ezzel a feladattal.

Az elhívás előzményei:

Mózes a gyilkolás után menedéket talált. Midján földjére került, ahol családot alapított. Az élete teljesen megváltozott. Ez az életmód gyökeresen más volt, mint amihez hozzászokott Egyiptomban. Itt ő volt az alárendelt, akinek dolgoznia kellett az apósa mellett. Pásztor lett. Így a nomád életmódhoz kellett hozzászoknia. Ez alatt az időszak alatt, míg Mózes tulajdonképpen nem egy jelentős személy volt, Isten kezdte őt felkészíteni a nagy küldetésre. Először megismerkedett azzal az életformával, amit majd a vándorlás során gyakorolnia kell. Egy nomád, vándorló népnek lesz majd 40 évig a vezetője. Tanulni kezdte a nélkülözést, az Istenre való ráhagyatkozást.

Az elhívás helye:

Isten egy hétköznapi helyzetben szólította meg Mózeset, akkor, amikor az egyedül volt. Isten ott jelent meg Mózesnek, ahol később az Ószövetség legnagyobb Istenkijelentései történnek. A hegy elnevezése (Isten hegye) arra utal, hogy már korábban is Isten hegyének tartották ezt a hegyet. (2Móz 3,1)

Az elhívást kísérő csoda:

Mózes elhívását egy csoda kísérte. Ez a csoda erősíti meg az Isten jelenlétének a tényét. (Jézus szavait is jelek és csodák kísérték.) Isten tűzben jelent meg. Egy csoda által, ami magára vonja Mózes figyelmét. Az égő csipkebokor azóta is az Istenkijelentés, megjelenés szimbóluma lett. Sokan próbálnak valamilyen természeti magyarázatot találni arra, hogy hogyan éghetett a bokor. El lehet fogadni bármilyen magyarázatot, de ennek a történetnek a lényege az a csoda, hogy Isten a bűnbeesett embernek megjelenik, kapcsolatba lép vele, megszólítja. Ezt akarja alátámasztani a csipkebokor csodája. A tűz a megtisztulás szimbóluma. A tűz elégeti a rosszat. A tűz más esetekben is Isten megjelenésének a kísérője volt, az Ábrahámmal kötött szövetség idején (1Móz 15,17), később tűzoszlopként vezette népét éjjel. Mózes megtapasztalja a **Szent** Isten jelenlétét. A közelében lepleződik le igazán az ember teremtményi, bűnös mivolta. Isten tiszta közelségében Mózes eltakarta az arcát és félni kezdett. Amikor megtapasztalta Isten

jelenlétét, megpróbálta a bűnös önmagát elrejteni. A szégyen mellett a találkozáskor félelem is öntötte el az Isten természetfeletti erejét megérezve (tremendum). Isten felszólítja Mózeset, hogy vegye le a saruját, hogy így érintse meg a jelenlétében a földet. A föld szent hely lett, mert itt jelent meg Isten csoda által, itt szólalt meg. Szent minden, ami Istenhez tartozik, amit megkülönböztetünk a hétköznapi profántól, ami Isten számára rendelt. A szent fogalma tisztát jelent rituális és erkölcsi értelemben is. A hely szentté vált Isten megjelenése által, de Mózes is, hiszen Isten a maga számára különítette el, rendelte el küldetésre. Szentsége nem önmaga tisztaságából fakad, hanem a Szentnek való szolgálatra rendelésből.

Az elhívás:

Isten első szava az volt Mózeshez, hogy néven szólította. Mózesnek le kell vennie a saruját, ezzel jelezve, hogy ez a föld szent, az Isten jelenlététől különleges. Ezzel választotta el Isten a profán és hétköznapi földtől a szentet.

Isten úgy mutatkozik be Mózesnek, hogy ő Mózes őseinek az Istene. Isten az ősatyáknak adott ígéretet erősíti meg. Isten elmondja, hogy azért hívja el és küldi el Mózeset, mert látja a szenvedést. Mózeset Isten olyan feladattal bízta meg, ami kétszeresen is nehéz. Egyrészt vissza kell mennie oda, ahonnan elmenekült, vagyis szembenézni az esetleges büntetéssel. Másrészt a feladat azért nehéz, mert kivezet egy egész népet egy sanyargatott életből. Egy nép élére állni, és egy olyan feladatot végrehajtani, amire korábban nem volt precedens. Mindkét nehézség abba az irányba mutat, hogy Mózesnek két lehetősége van: vagy teljesen Istenre hagyatkozik, vagy pedig ellenáll a küldetésnek.

Mózes első reakciója: visszautasítás. Magát alkalmatlannak látja. Isten azonban a jelenlétét ígéri. Amikor Isten egy feladattal bíz meg valakit, akkor nem a feladat nagysága vagy az ember kicsinysége a döntő, hanem Isten ereje, aki a feladatot adta. Ha az ember a maga gyengeségéről le tud mondani, és meg tudja engedni, hogy Isten cselekedjen általa, akkor a mindig jelenlévő Isten ereje vezet és viszi véghez az akaratát.

Mózes nehezen fogadta el a küldetését. Sokféle kifogást említ:

- Nem tartja magát megfelelő személynek erre a feladatra.
- Attól tart, hogy a nép majd nem fog neki hinni, nem fog hallgatni rá, mert nem fogják tudni, hogy kinek a nevében szól.
- Attól tart, hogy nem hiszik el, hogy megjelent neki Isten.
- Végző kifogása az volt, hogy nem fog tudni beszélni.

Isten minden egyes kifogást megválaszol:

- Jelenlétét ígéri. (2Móz 3,12)
- Bemutatkozik. Isten elmondja a nevét.
- Isten három csoda bemutatására teszi képessé Mózeset.
- Áront Mózes mellé állítja segítségül.

Az elhívás legfontosabb mozzanata az volt, hogy Isten bemutatkozott. Istennek nem az ember adott nevet, hanem Ő maga.

Isten neve:

Ahhoz, hogy az ember Istent megismerhesse, az Isten kijelentésére van szükség arra, hogy Isten maga kezdeményezze a bemutatkozást. Isten Mózesnek mutatkozik be először (2Móz 3,13–14). Isten neve az Ő önkijelentése. A név sokkal többet jelentett a bibliai időkben, mint ma. A viselőjének a lényegéről fogalmazott, mondott el valamit. A bemutatkozása révén teszi lehetővé Isten, hogy nevét segítségül tudja hívni a népe. Isten úgy mutatkozott be Mózesnek, hogy azt mondta: „*Vagyok, aki vagyok.*”. A héber nyelv lehetővé teszi, hogy ezt a bemutatkozást a következő módon értelmezzük:

- Jelenre vonatkoztatva: „Vagyok, aki vagyok.” Isten lényege ezek értelmében a létezés. A jelenlét.
- Jövőre vonatkoztatva: „Leszek, aki leszek.” Ebben az értelemben Isten a gondviseléséről

biztosítja az embert, azt mondja mindegy: Velel leszek. Ez a kijelentés azt is jelenti, hogy Isten nem csak az a bibliai atyák Istene, hanem mindenkié.

A három csoda:

Mózes újabb ellenvetése és féelme, hogy nem hisznek neki. Korábban már megtapasztalta, hogy nem álltak mellé. A bot a pásztor alapkelléke volt. A kebel a ruha derék fölötti részét jelentette, amit zsebek is használtak. A lepra olyan betegség volt, amiből abban a korban szinte lehetetlen volt felgyógyulni. A harmadik csoda előre vetíti az egyik későbbi csapást (a víz vérré válását).

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A történet feldolgozása két irányba mutat: Isten neve és a szentség fogalma.

Az égő csipkebokor története Mózes elhívásának története. Itt mutatkozik be az az Isten, akinek eddig is terve volt vele. Mózes kérdez rá Isten nevére. A név magában hordozza a viselőjét, azzal lehet megszólítani, kapcsolatot teremteni. A név magába sűríti a megnevezett tulajdonságait, célját. A gyermekek is kíváncsiak egymás, a házi kedvencek, tárgyak nevére. Beceneveket, gúnyneveket adnak egymásnak, csapatokba tömörülnek, gittegyleteket alakítanak, találó névvel látják el a másikat. Értik és használják a név megkülönböztető és szimbolikus funkcióját. Éppen ezért bele tudnak helyezkedni Mózes kérdésébe.

Isten neve fontos nekik. Ahogyan bemutatkozik, az nem egyértelmű. Isten nem engedi egy névbe zárni magát, hanem a vele való kapcsolatban ismerjük meg egyre inkább. A talányos név elgondolkodtatja őket. A gyermek is sokféleképpen ismeri Istent. Visszautalhatunk az év eleji második leckére. Az óra arra ad lehetőséget, hogy beszélgessünk a gyermekekkel az eddigi istenképükről, ki számukra Isten, illetve ki az a „Vagyok”, hogyan értelmezik Isten bemutatkozását.

A gyermek is megéli, hogy egy-egy névbe zárják a társai vagy ő a többieket. Ez lehet pozitív vagy negatív, de mégsem írja le teljesen az embert. Isten talányos neve is éppen a folyamatos kapcsolatra és ismeretre hívja a gyermeket.

Az égő csipkebokor története lehetőséget ad a szent fogalmának bevezetésére is:

Szent = egészen más, tökéletes, teljes, Istené, Istennek elkülönített, maga Isten, Isten jelenléte. A harmadikos gyermek leginkább a féltett kincsek, játékok, helyek analógiájára érti meg, hogy mit jelent a szent fogalma, ami egészen más, ami elkülönített, Istennek félretett. Neki is van olyan játéka, tárgya, ami szent, ami az övé, ami egészen más, mint a többi, ami mindentől elkülönített, csak az használhatja, foghatja meg, akinek odaadja. Isten neve, lénye, jelenléte, a helyek, ahol megjelenik, ahol vele találkozunk ugyanígy egészen másak. Szentek. Elkülönítettek. Istenéi. Isten országához, a mennyországához tartoznak. Tiszteljük, vigyázunk rá, értékeljük.

A protestantizmus nagy hangsúlyt helyez arra, hogy Isten megszenteli a profán világunkat is, mi magunk is szentek vagyunk, hiszen hozzá tartozunk. Ugyanakkor az ünnepeknek mint az Isten dicséretére elkülönített időnek, a templomnak mint elkülönített térnek ugyanúgy jelentősége van. Isten világának szentségét a gyermek ebben az elkülönülésben ragadja meg. A helyek, idők, rítusok kiábrázolják számára azt a különleges kapcsolatot, ami Isten és ember között van. Ennek ad teret a második óra anyaga.

Isten szentsége lehetőséget ad arra, hogy beszélgessünk a gyermekek viselkedéséről a templomban, imádság és a bibliaolvasás idején. Fontos, hogy Isten szentségéhez kössük, és ne emberi előírásokhoz. Ne emberi fegyelmezés legyen, hanem éreztessük meg a gyermekkel, hogy Isten iránti szeretetünket, tiszteletünket fejezzük ki, amikor belépünk a szent időbe (imádkozunk, ígét hallgatunk), a szent térbe, (összegyűlünk a templomban)! A hatalmas Isten,

az egészen más, egy különleges odafigyelést érdemel tőlünk a teremtményeitől. Ezzel a különleges odafigyeléssel, tiszteletteljes viselkedéssel fejezzük ki köszönetünket, hálánkat.

ALTERNATÍV FELDOLGOZÁSI LEHETŐSÉG A KÖVETKEZŐ 4 LECKE FELDOLGOZÁSÁHOZ:

Állami iskolában, gyülekezeti hittanon az elkövetkező 4 óra a következőképpen is strukturálható.

1. óra: A 7–8. lecke egybevonásával egy órán beszélhetünk Mózes küldetéséről.
2. óra: A következő órán a 9. lecke első felét dolgozhatjuk fel a páskával és a kivonulással a középpontban.
3. óra: A 9. lecke második felét és Mózes-Mirjám énekét egybevehetjük a vörös-tengeri átkeléssel.
4. óra: A szabaduláselményhez kapcsolhatjuk a hálaadó imádságot.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten segítséggel tudja elmondani Isten hogyan szólította meg Mózeset és milyen feladatot adott neki, a tankönyvi kép és szöveg alapján. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten segítséggel tudja megmagyarázni a szent hely fogalmát. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten segítséggel értelmezze a lecke Igéjét: Mózes 2. könyve 3,14.	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Legyen képes elmondani, hogyan szólította meg Isten Mózeset és milyen feladatot adott neki. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja mit jelent a szent hely fogalma. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten legyen képes kérdéseket megfogalmazni Istenről. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten értelmezze és memorizálja a lecke Igéjét: Mózes 2. könyve 3,14.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten bemutatkozik Mózesnek, és bevonja őt a tervébe.

Kognitív cél: Az égő csipkebokor történetén keresztül megismertetni, Isten hogyan mutatkozik be Mózesnek és hogyan vonja be őt a tervébe.

Affektív cél: Az Isten megismerésére való törekvés érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: A tanuló bátorítása arra, hogy fejezze ki, mi az, amit ő Istenről tudni szeretne

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Bibliából (Amerikából) jöttem, mesterségem címere! Az Amerikából jöttem ebben a korosztályban kedvelt és ismert játék. Analógiájára játszhatjuk az óra elején ezt a csoportos játékot, amelyben párban is dolgozhatnak. Egy vállalkozó páros elhúzódik a csoporttól, hogy azok ne hallják, ne lássák őket. Választanak ketten egy bibliai mesterséget (de szűkíthetjük egyiptomi elfoglaltságokra/eddig tanult szereplőkre is). Pantomimban előadják. A csoport kitalálja. Utána egy másik párosnak adjunk lehetőséget! Beszélgetés a játékról: • Mi alapján ismertük fel, hogy ki kicsoda? Átvezetés: Ma egy olyan történettel ismerkedünk meg, amikor Mózesnek maga Isten mutatkozik be.	Javaslat: A csoport előzetes ismereteitől függően adhatunk segítséget, írhattunk ki kártyára ötleteket, azok közül húzhatnak. Ha túl nehéznek találjuk, játszhatják az eredeti játékot mai foglalkozásokkal.
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Történetmondás – Isten bemutatkozik Mózesnek: • Mózes Midján földjén • Égő csipkebokor a Sínai-hegyen • Isten megszólítja Mózes • Mózes közeledése • Isten bemutatkozása • Aranymondás: Vagyok, aki vagyok. (2Móz 3,14) Tudod-e? közös elolvasása, feldolgozása: Megbeszélés, elemzés után olvassuk el a bibliai olvasmányt úgy, hogy Isten neve helyett olvassuk: ÚR!	TKGY, TKEI 7. lecke, 32. o. Megfigyelési szempont: • Hogyan mutatkozik be Isten? ('A' padosor/fiúk) • Mi mindent tudunk meg Istenről ebben a történetben? ('B' padosor/lányok) TKGY, TKEI 7. lecke, 32. o. Javaslat: Kipróbálhatjuk a héber Adonáj megnevezéssel is. TKGY, TKEI 7. lecke 1–4. feladatok

	Munkáltatás a munkáltató tankönyv feladataival: Kapcsolódó feladatok feldolgozása során beszélgetünk Isten bemutatkozásáról és a gyermekek istenképéről!	Kapcsolódó feladat: Isten megjelenik, képzeletjáték. (Leírás a További ötletek 3. pontjában.) Javaslat: Engedjük a gyermekeket szabadon kibontakozni a véleményükkel, csak akkor korrigáljuk őket, ha negatív istenkép jelenik meg a beszélgetésben, akkor is lelkipáterrel, visszakereszteléssel: Miért gondolkod, hogy ilyen az Isten?
Aranymondás	„Vagyok, aki vagyok.” (2Móz 3,14)	
Énekjavaslatok (alternatívák)	„Csak nyisd ki a szíved...” (TKGY 150. o. 20. ének, TKEI 166. o. 20. ének) RÉ21 170:1–4. verse: „Az Úr Istent magasztalom...” (TKGY 139. o. 4. ének, TKEI 155. o. 4. ének) „Szentelj meg, Úr Isten...” ...” (TKGY 139. o. 10. ének, TKEI 160. o. 4. ének) BS 246:1–3.4.6. verse: „Kész az én szívem...”	
Házi feladat	Munkáltató tankönyv 5. feladata	TKGY, TKEI 7. lecke 5. feladat Javaslat: Egyházi iskolában az 5. feladat készíti elő az olvasmány feldolgozását.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKGY, TKEI 32. o.

A képen látható:

A 32. oldalon tematikus kép, ahol Mózeset látjuk térdelve, az égő csipkebokortól elfordulva. Mózes tartásából, arckifejezéséből a meglepetés, félelem tükröződik.

A 33. oldalon illusztráció: tekercs Isten nevével.

A szöveg: A fókusz Isten és Mózes „találkozása” a szent helyen, és annak körülményei. Isten közli Mózesrel a tervét, és feladattal bízta meg. Az Isten megnevezi magát: „Vagyok, aki vagyok”. A szó szerinti bibliai idézetek eltérő színnel vannak nyomtatva.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1.

- Olvassátok el a címet! Nézzétek meg a képet! Ki van a képen? Mi történik?
- Milyen napszak van?
- Miről árulkodik Mózes testhelyzete, arckifejezése?
- Hol történik az esemény?
- Olvassátok el a történetet: figyeljétek meg, hogyan mutatkozik meg Mózesnek Isten!

2.

- Hová menekült el Mózes a fáraó haragja elől? Mivel foglalkozott?
- Hol van a Sínai hegy? Ki járt már Egyiptomban? Milyen volt, meséld el a többieknek!
- Mit vett észre Mózes?
- Mit mondott Isten Mózesnek?
- Hogyan nevezte meg magát Isten?
- Olvassátok el a *Tudod-e?* – részt! Mit tudtatok meg? Nézzétek meg a tekercset is!
- Milyen feladattal bízta meg Isten Mózeset?
- Mózes hogyan fogadta a feladatot?

1. Beszélgetés körjátékban: Mi alapján ismerlek? Mi alapján gondolkodom hozzáam „közel állónak”?

A játékot rávezetésként használhatjuk a történetmondás előtt.

Mindenki körben áll. Odadobunk egy labdát/plüss játékot/sapkát az egyik gyermeknek. Első feladatként meg kell neveznie valakit, akit jól ismer. Elmondhatja, hogy mit tud róla, milyen tulajdonságait, tetteit ismeri. (Biztosan elhangzik a neve és néhány jellemző tette is). Majd átdobja a tárgyat annak, akiről beszélt. Ő folytatja a játékot egy másik gyermek bemutatásával.

2. Mimes játék – történetmondáshoz

Kérhetünk segítséget a gyermekektől, hogy megjelenítsük a történetet. Egyik gyermek lehet egy sárga vagy piros kendővel az égő csipkebokor. Egy másik gyermek pedig Mózes. A történetmondás közben a mögé lépünk, aki épp megszólal. Mózeset meg is kérhetjük, hogy kövesse a történetet a mozdulataival, arckifejezéseivel.

3. Isten megjelenik – képzeletjáték

A munkáltató tankönyvi feladatokra rávezetésként eljátszhatjuk a következő képzeletjátékot. A gyermekek fonják össze a karjaikat a padon, hajtják le a fejüket, és hunyják be a szemüket! Hagyjunk időt az elcsendesedésre! Segítségként vegyünk egy triangulumot, vagy valamilyen más hangszeren szólaltassunk meg egy hangot! Kérjük meg a diákokat, hogy kövessék a hang útját! Amikor elér „Csendszágba”, ők is maradjanak csendben, és figyeljenek, mi történik itt. Csendben, halkán, vezessük be őket a történetbe! A mondatok közt hagyjunk időt az elképzelésre:

Isten népe imádkozott szabadításért. Isten meghallgatta segélykiáltásukat. Ismeri népe fájdalmát. Elindul, hogy megmentse őket. Megjelenik Mózesnek, hogy elküldje népéért Egyiptomba.

Most Neked jelenik meg ott a pusztában. Te vagy ott a nyájjal. Meglátod a csipkebokrot. Lángol. Fényes. Forró. Megszólal az Úr hangja.

- Mit teszel?
- Mit kérdezel Tőle?

A képzeletjáték után a gyermekeket dolgoztathatjuk a munkáltató tankönyv kapcsolódó feladataival:

TKGY: 1–4. feladatok (33–34. o.), TKEI: 1–4. feladatok (33–34. o.)

4. Alkotás – Az égő csipkebokor – gyöngyfűzés

Cél: Isten egyediségének, hatalmának, nagyságának érzékeltetése.

Eszköz:

- korall, narancs, vörös, égőpiros színű gyöngyszemek
- hurkapálca vagy könnyen hajlítható drót
- gyurma

A munka menete:

- Hangulatkeltésként minden tanuló választ egy gyöngyszemet. A hittanoktató elmondja, hogy a választott gyöngyszem nem más, mint ők maguk. Isten előtt mindannyian egy-egy értékes gyöngy vagyunk.
- A tanulók a gyurmába beleszurkálják a hurkapálcika darabokat, vagy a drótdarabokat. Tetszés szerint ráfűzik a gyöngyszemeket.
- A történet feldolgozása után megbeszéljük, hogy kinek hogyan jelent / jelenik meg az életében Isten hatalma.

5. Imádságra nevelés: Istent kérdezem – Három mondatos imádság

A 2. feladatban megfogalmazott kérdéssel dolgozunk az imádság kapcsán.

Ez az imádság 3 mondatból áll.

1. Az első mondatmal vezetjük be az imádságot, fogalmazzuk meg azt, hogy van egy kérdés, ami foglalkoztat minket, szeretnénk választ kapni rá Istentől, mert Ő mindent tud.
2. A 2. mondat lesz az a kérdés, amit a 2. feladatban megfogalmazott a hittanos.
3. A 3. mondat pedig egy olyan gondolatot fogalmaz meg, aminek a lényege, hogy elfogadjuk, bármit is és bárhogyan és bármikor válaszol.

A csoport lelki érettségétől, a rendelkezésünkre álló időtől függően az 1. és a 3. mondatot megfogalmazhatja a hittanoktató vagy megfogalmazhatjuk együtt a gyerekekkel. A közös megfogalmazáshoz itt található egy útmutató:

Az 1. és a 3. mondatot fogalmazzuk meg közösen a gyerekekkel! A mondatok ne legyenek hosszúak! A megfogalmazás folyamata egy tanulási folyamat lesz a hittanosok számára.

A folyamat lényege, hogy a hittanosok azt gyakorolják, hogy hogyan fejezzék ki magukat az imádságban és hogy hogyan gondolkozzanak az imádságról. A mondatokat írjuk fel a táblára.

Mit tartalmazzon a kezdő mondat?

- a) Kivel beszélünk? Megszólítás. Olyan néven szólítsuk meg Istent, ami kifejezi azt is, hogy Ő hatalmas és azt is, hogy Ő mindenható.
- b) Milyen okból fordulunk Hozzá? Azt mondjuk ki, hogy Ő mindent tud, mindent ismer, szeret minket, ezért tudjuk, hogy lehet Hozzá fordulni mindig.

c) Mit szeretnénk? Kérdezni szeretnénk Tőle.

Példa: Mennyei Atyám, Te mindent ismersz, szeretnék kérdezni tőled valami fontosat.

Mit tartalmazzon a záró mondat?

- a) Elfogadás: Istenre bízunk, hogy akar-e válaszolni, hogy hogyan, milyen formában válaszol.
- b) Türelem: Kivárjuk, hogy válaszoljon.
- c) Bizalom: Javunkat akarja, bármit is válaszol, bármikor és bárhogyan.

Példa: Rád bízom, hogy mikor és hogyan válaszolsz nekem. Ámen.

6. Elkülönített hely

Gyülekezeti vagy állami iskolák hittanóráján alkalmazhatjuk az egyházi iskolai munkáltató tankönyv olvasmányában található ötletet.

Bevezető gondolatok:

A szent Isten itt van közöttünk. Az elkülönített hely erre emlékeztet minket. Alakítsatok ki ti is egy ilyen helyet a termetekben!

a) Hely előkészítése:

Keressetek a teremben egy kis helyet! Lehet az asztalon vagy a terem egy sarkában a földön. Pakoljátok el mindent onnan! Tisztítsátok meg a helyet!

b) Tiszta kezek előkészítése:

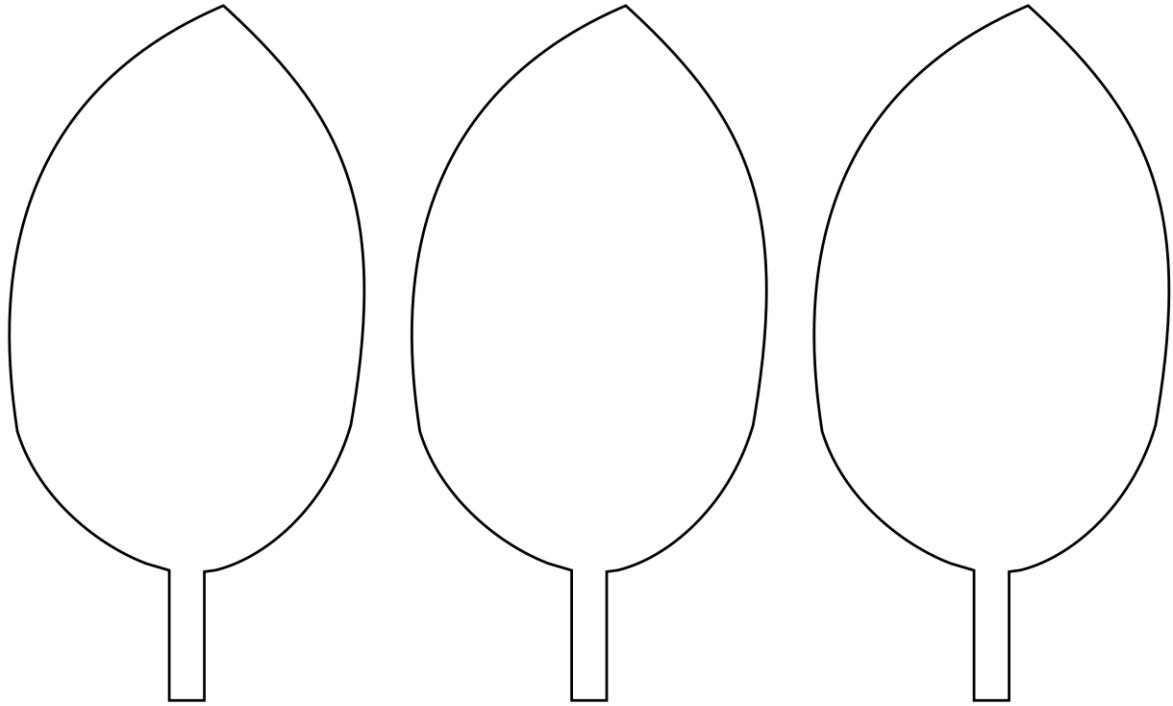
Menjetek a mosdóhoz, és alaposan mossátok meg a kezeteket, hogy tiszta legyen!

c) Hely berendezése:

Terítsétek le együtt az üres helyre a terítőt! Tegyétek a Bibliát a terítő közepére!

d) Isten nevének felírása:

Mindenki rajzoljon és vágjon ki egy levélformát a minta segítségével!

Ez emlékeztet benneteket az égő csipkebokorra. Írjátok rá a levélre: Isten! Használhattok színes

ceruzát is. Tegyétek a leveleket a Biblia köré!

e) Elcsendesedés:

Amikor megálltok ezen a helyen, gondolatok arra, hogy Isten velünk van és figyel ránk. Leülhettek csendben imádkozni. Kinyithatjátok a Bibliát, és olvashattok egy történetet.

7. Milyen Isten? Rajzolás activity

Gyülekezeti vagy állami iskolák hittanóráján alkalmazhatjuk az egyházi iskolai munkáltató tankönyv olvasmányában található ötletet.

Kis kártyákra írjatok egy-egy szót Isten tulajdonságai közül, amelyek szentségéhez tartoznak! Egy gyermek húzzon belőle, és rajzolással vezesse rá a társait! Aki kitalálta a tulajdonságot, újabb kártyát húzhat!

Segítenek nektek a következő példák:

tulajdonság: erős – amit rajzolhatsz: vár

tulajdonság: hatalmas – amit rajzolhatsz: hegycsúcs

tulajdonság: tiszteletre méltó – amit rajzolhatsz: levetett saru

tulajdonság: csodálatos – amit rajzolhatsz: felhők között fény

ÚTMUTATÓ A MUNKÁLTATÓ TANKÖNYV FELADATAIHOZ

1. feladat:

Engedjük, hogy a gyerekek elmerüljenek a színezésben. Ez a fázis a megérkezést, a történet képi feldolgozását szolgálja, ne terheljük őket közben feladatmegoldással. Miután elkészültek a rajzok, kérjük, hogy pár pillanatig mindenki szemlélje a saját égő csipkebokrát. Ebből a

megnyugodott, csendes állapotból kiindulva vezessük a gyerekeket a 2. feladat kérdésének a megfogalmazásához. Biztosítsunk nyugodt légkört.

2. feladat:

A kérdés megfogalmazása megfelelő elmélyülést, csendet igényel. Az 1. feladat lehet egyfajta elcsendesítő, megérkező fázis ehhez az elmélyült elgondolkodáshoz.

Hagyjunk elegendő időt a feladat elvégzésére. Ez a feladat alkalmas az imádságra nevelésre is. Aki szeretné, elmondhatja, hogy mit kérdezne Istentől. A feladat megbeszélése után adjunk lehetőséget a gyerekeknek arra, hogy fél percben magukban is elmondják a kérdésüket Istennek imádságban. Az idő letelte után a Hittanoktató így zárhatja az imádkozást: Köszönjük, Istenünk, hogy meghallgattál minket. Ámen.

A gyermekek várhatóan megkérdezik, hogy mikor és hogyan fog válaszolni Isten. Isten sokféleképpen válaszol és sokszor nem azonnal. Lehet, hogy egy másik emberen keresztül, lehet, hogy egy bibliai történeten keresztül, lehet, hogy történik velünk valami, amin keresztül sikerül megérteni a választ.

3. feladat: Egyenes vonalban, kanyarodás nélkül 9-szer fordul elő, ha megengedjük a kanyarodást (így nehezebb) 16-szor találjuk meg.

V					V								
	A				A								
		G	V	A	G	Y	O	K					
			Y		Y								
				O	O							K	
		V			K			V		O			
		A						A	Y				
V	A	G	Y	O	K	V	A	G	Y	O	K		
		Y					A	Y					
		O				V		O					
		K						K					
				V	A	G	Y	O	K				

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT
SZENT VAGY, URUNK! OLVASMÁNY
EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten tiszteletre méltó.

Kognitív cél: Az égő csipkebokor történetén keresztül a gyermekek Isten tiszteletére vezetése.

Affektív cél: A nagysághoz és erőhöz tartozó érzelmek előhívása, feltérképezése.

Pragmatikus cél: A diákok fejezzék ki Isten tiszteletét a viselkedésükkel.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Munkáltató tankönyvi feladat elvégzése/ Házi feladat megbeszélése Átvezetés: Vannak olyan helyek, ahol már megéreztek Isten szentségét, vagy ahol ezt jobban át tudjuk élni.	TKEI 7. lecke 5. feladat
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Szent Isten, Isten szent! – rajzolós activity Milyen Isten mutatkozott be Mózesnek? Kiskártyákra írjunk egy-egy szinonimát Isten tulajdonságai közül, amelyek szentségéhez tartoznak! Egy-egy gyermek húzzon belőle, és rajzolással vezesse rá a társait! Pl.: erős (vár), hatalmas (hegycsúcs), tiszteletreméltó (levetett saru), csodálatos (egyek felhői közt fény) Munkáltató tankönyvben való munkáltatás – Énektanulás – Ének szövegének a feldolgozása mozdulatok segítségével – Mozdulatokkal imádkozni A viselkedés mellett beszéljünk a mozdulatok lehetőségéről az imádságban! Mutogassuk el a lehetséges mozdulatokat (felemelt kéz, meghajtott fej, összekulcsolt kéz, kitartott kezek), kérjük meg a gyerekeket, hogy utánozzák, és fejtsék meg, mit fejezhet ki Isten felé! – Elkülönített hely A szent fogalmának a tudatosítását segíti elő ez a tevékenység.	Eszköz: kiskártyák tábla/nagy ívpapír kréta/filc TKEI Szent vagy, Urunk! (olvasmány) 1. feladat TKEI Szent vagy, Urunk! (olvasmány) 2. feladat TKEI Szent vagy, Urunk! (olvasmány) 3. feladat TKEI Szent vagy, Urunk! (olvasmány) 6. feladat A tevékenységhez szükséges a sablonok előkészítése
Énekjavaslatok (alternatívák)	„Szentelj meg Úr Isten...” (TKEI 160. o. 10. ének) RÉ21 561: „Szent vagy örökké...” (TKEI 161. o. 13.) „Isten oly nagy, erős és biztos...” http://www.keresztenydalok.hu/enekek/az_isten_oly_nagy „Te vagy az Isten...” http://www.keresztenydalok.hu/enekek/megtekintes/4384	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Igekör mozdulat-imával

Az órán teremtsük meg az alkalmat, hogy a gyermekek megélhessék a mozdulat imádságát:

- Alkossunk kört!
- Csendperc
- Igeolvasás: 3Móz 3,1–4
- Aranymondás: „*Vagyok, aki vagyok.*” (3Móz 3,14)
- Válassz egy mozdulatot! Imádkozzunk csak egy mozdulattal! Sorra vegyünk fel egy mozdulatot! Ha benne maradunk mindnyájan, egy imádságszobor lesz. Ajándék Istennek.

2. Kosztolányi: A labda

A fenti novellában Kosztolányi ugyancsak a szentség témáját dolgozza fel. Elolvashatjuk a gyermekeknek, és beszélgethetünk róla. A zárójelbe tett részeket ne olvassuk!

Kérdések a beszélgetéshez:

- Miért nem mertek bemenni a nagyfiúk?
- Miért mert bemenni a kisfiú?
- Te be mertél volna-e menni?
- Mit gondolhat Isten egy ilyen történetről?

Kosztolányi Dezső: A labda

Hivatalosan még nem érkezett meg a tavasz. A naptár sem ismeri el. Reggelenként fanyar a levegője, kesernyés az íze, érdes a tapintása. Érzik rajta a tél köde – nyírka.

De délután a lucskos fellegek már világoszöld színben ragyognak, mintha mögöttük zsenge lombok remegnének. A gyermekek is visonganak. Ők a legbiztosabb időjósok. Milyen illedelmesen jártak szegények a hideg esőben. Hála Istennek, már nem illedelmesek.

Csicseregnek az utcákon - tereken. A nyarat a fecske hozza. De a tavaszt a gyermek.

Erre az éles lármára riadtam fel a pesti Erzsébet-hídfőnél. Letekintettem a magas följáróról, a vaskorlát mellől, a mélybe lenn az esküteri templom előtt sok-sok gyerek zsinatolt.

A tér bizony szűk. Nálunk benn a városban nincsenek tágas kertek, porondolt játszópályák. Be kell érniök ilyen kövezett kalitkákkal, melyek nem nagyobbak a vakudvaroknál.

Szabályos futballt játszottak. Gimnazisták, elemisták, nyolc-tizenkét évesek. Csatár rohant, fedezet vigyázott, hátvédő ugrott. Hátul, az elképzelt kapunál, állt a két kapus.

Olykor hallani lehetett:

– Gól.

Erre a határbíró, egy gimnazista, füttyült a sárgarézfütyülővel, s ezt, hogy tekintélyét biztosítsa, sohasem vette ki a szájából.

A zshivaj növekedett. Puffant a labda, fölnyilalt a levegőbe, megfürdött a márciusi légben. A viaskodás változó szerencsével, de egyforma lármával folyt.

Egyszerre elült a láрма. Még a határbíró sem füttyült. Sárgarézfütyülőjét riadtan zsebébe dugta. A hirtelen csendben összefutottak a játékosok.

– Hol a labda?

– Begurult.

– Hová?

– Oda.

A kapus a templom felé mutatott.

Úgy történt, hogy a bal hátvédő véletlenül erősebben rúgott a labdába. Az átugorva küszöbön, nyílegyenesen az eskütéri templomba rohant, s az utolsó pad előtt állapodott meg, a márvány - kockákon. Kívülről is lehetett látni.

Ijedelmük nagy volt. Ha valami grófi ház lett volna, vagy diszkrét vagy királyi kastély! De ez mindennél több. Ez a jó Isten háza.

Döbbsenten tanakodtak, mi lesz az eltévedt labdával.

– Hozd ki!

– Én nem.

– Te vagy a kapus.

– Te meg a bíró.

Egy hétéves kisfiú is ott ácsorgott. Eddig még nem játszott. Körülvették, magyaráztak valamit neki, gyúrták. Végre elindult.

Utánanéztem. A templom küszöbén lekapta kék sportsapkáját. (Lassan odament a szenteltvíztartóhoz, megmártotta benne kezét, térdre ereszkedett.) Pár pillanat múlva félénken körültekintve jött ki, hóna alatt a labdával.

Most föllélegzettek, folytatták a mérkőzést. S a hétévest is bevették, hátvédőnek, hálából.

Nem látta ezt senki. Csak én.

(Titkukat azonban nem tudom megőrizni magamnak, annyira kedves és áhítatos. Úgy mesélem el, mint valami tavaszi misztériumot. Nem azért, hogy szüleiket, vagy osztályfőnököket haragra lobbantsam.

Hiszen az, aki abban a nagy házban lakik, a legigazabb Bíró, a legnyájasabb Úr, azt kérte egykor, hogy engedjék hozzá a kisdedeket. Bizonyos, hogy Ő nem haragudott rájuk. És az is bizonyos, hogy a labdájukra sem haragudott.)

Forrás: Kosztolányi Dezső: *Kosztolányi Dezső összes novellája*. Szerk. Réz Pál. Budapest: Helikon Kiadó, 1994.

3. Látogatás a templomban

Az óra keretét használhatjuk arra, hogy ellátogatunk az iskolához tartozó templomba, és ott dolgozzuk fel az óra anyagát.

ÚTMUTATÓ A MUNKÁLTATÓ TANKÖNYV FELADATAIHOZ

3. feladat: Próbáljuk ki együtt a képen szereplő mozdulatokat, és közben mondják el a gyerekek magukban azt a mondatot, amit a mozdulathoz választottak. Beszéljük meg, hogy mennyiben más így kimondani azt a mondatot.

4. feladat megoldása:

Istené; tökéletes; teljes; elkülönített; tiszta; Isten maga szent; az a hely, ahol Isten jelen van

5. feladat: El is játszhatjuk, hogy a templomban vagyunk és kifejezzük, hogy tiszteljük és szeretjük Istent.

6. feladat: A feladat megvalósítására szánjunk elég időt. A feladatban szereplő elkülönített helyet minden hittanórán megvalósíthatjuk. Ekkor nem kell végigmenni minden egyes lépésen. A levelek helyett a tanórához kapcsolódó egyéb tárgyakat is elhelyezhetünk az elkülönített helyen.

7. feladat: Előkészítést igényel a játék. Készítsünk elő kis kártyákat és filceket az íráshoz.